

Фондацията за развитие на правосъдието провежда специализирани обучения за професионалисти, които работят с деца в наказателното производство. Тристепенният модел, разработен и прилаган по проекта „Темида вижда детето – 2“, съчетава правни и психологически знания, практически симулации и последователно развитие на междуинституционалното взаимодействие и професионалния интегритет.

Програмата обхваща работата с непълнолетни обвиняеми и подсъдими, деца пострадали и свидетели, която среща професионалисти от различи области в наказателното производство с участие на дете. Тя развива умения за разпознаване на индивидуалните особености и потребности на детето, избор на подходящ процесуален отговор и съгласуване на действията на различните професии и институции.

Трите нива изграждат последователно обща основа за екипна работа, специализирани правни компетентности и способност за интердисциплинарна преценка при сложни случаи. Обучението подкрепя формирането на професионална общност, която продължава да обменя знания и опит и след приключването на присъствените занимания.

Целеви групи: съдии, прокурори, следователи, разследващи полицаи, адвокати, психолози, социални работници и други специалисти с функции в наказателното производство, закрилата и превенцията. Съставът на всяка група се определя според профила на обучението при запазване на мултидисциплинарния подход.

Първо ниво: Ефективно екипно взаимодействие при работа по случаи с деца

Първото ниво изгражда практически умения за сътрудничество между професионалистите, участващи в работата по случай с дете. Участниците изследват собственото си поведение в екип, усъвършенстват комуникацията си и разработват подходи за общо планиране и изпълнение на задачи.

Основни теми:

- Формиране и развитие на екипи; екипни роли, задачи и отговорности.
- Работа по Координационния механизъм и съгласуване на институционалните функции.

- Комуникационни стилове и емоционално интелигентно взаимодействие.
- Лидерство, инициатива, доверие и управление на несъгласието.
- Организация на работния процес, обмен на информация и управление на времето.
- Мотивация, устойчивост и взаимна подкрепа в екипа.

Темите се разглеждат във връзка с подготовката на процесуални действия с участие на дете, събирането и обмена на необходимата информация и използването на приноса на психолозите, социалните работници и другите подпомагащи специалисти.

Практически формати: екипна диагностика, ролеви задачи, симулации на формиране и организация на екип по случай, дискусии и структуриран разбор на взаимодействието.

Развивани компетентности: разпознаване на собствената професионална роля и нейните ограничения; ефективна комуникация с други професии; изработване на общ план; разпределяне на отговорности и предотвратяване на пропуски при несъгласувани действия.

Второ ниво: Специализирани правни компетентности за наказателно производство с участие на дете

Второто ниво развива знанията и уменията за прилагане на адаптираната процедура за непълнолетни обвиняеми и подсъдими и на щадящата процедура за деца пострадали и свидетели. Усвоените на първото ниво модели на взаимодействие се прилагат при решаването на конкретни процесуални задачи.

Основни теми:

- Национални и наднационални стандарти според процесуалното качество на детето.
- Права и гаранции при производство срещу непълнолетен обвиняем, включително при задържане.
- Участие и защита на дете пострадал или свидетел.
- Разпознаване на индивидуални уязвимости и определяне на процесуалното им значение.
- Подготовка и провеждане на разпит; комуникация, съобразена с възрастта и състоянието на детето.
- Роля на подпомагащите специалисти; използване на индивидуалната оценка и личностовата характеристика.
- Добри и непрепоръчителни практики; рискове за правата на детето и качеството на доказването.

Практически формати: решаване на казуси в малки мултидисциплинарни групи, обсъждане на съдебна практика и продължителна симулация на работа по случай. Симулацията обхваща анализа на първоначалната информация, създаването на екип, планирането на действията, подготовката на разпит и оценката на резултатите. Използват се видеоматериали и структуриран разбор на избраните подходи.

Развивани компетентности: избор на приложимата процедура и необходимите гаранции; разпознаване на значимите особености на детето; планиране на законосъобразни и съгласувани действия; съчетаване на защитата на правата с изискванията за качествено разследване и доказване.

Трето ниво: Интердисциплинарна специализация и професионален интегритет

Третото ниво интегрира придобитите знания и умения при работа по усложнени случаи. То развива способността на участниците да проверяват собствените си предположения, да съчетават различни експертни перспективи и да запазват обективността си в условия на професионално и емоционално натоварване.

Съдържанието съчетава **общо ядро по професионален интегритет** и **профилни тематични модули**.

Общото ядро включва:

- Безпристрастност и обективност при работа с деца.
- Разграничаване на факти, предположения, стереотипи и лични убеждения.
- Професионални граници, етични затруднения и отговорност за решенията.
- Влияние на емоционалното натоварване върху преценката и взаимодействието.
- Интегриране на правни, психологически, криминологични и виктимологични знания.

- Критично осмисляне на собственото поведение и поддържане на професионална устойчивост.

Разработеният и прилаган модул **„Наказателни производства с участие на дете при престъпления в условията на домашно насилие“** свързва характеристиките на насилието, рисковите фактори и профила на извършителя и пострадалия с разпита, процесуалните решения и професионалния интегритет.

Според потребностите на участниците могат да се разработват допълващи се профилни обучения по сексуално насилие и експлоатация, трафик на деца, киберпрестъпност, особени уязвимости, участие на множество деца в различни процесуални качества и взаимодействие с други производства.

Практически формати: усложнени казуси с непълна или противоречива информация, ролеви симулации, обсъждане на конкуриращи се обяснения и структуриран разбор на професионалните решения.

Развивани компетентности: аргументирана интердисциплинарна преценка; разпознаване на собствени предубеждения и професионални рискове; запазване на обективността и съгласувано действие при сложни случаи.

Методология

Предварително проучване на потребностите. Преди всяко ниво се установяват професионалният опит, затрудненията, самооценката и конкретните въпроси на участниците. Резултатите определят акцентите, подбора на казуси и сложността на практическата работа.

Постоянни мултидисциплинарни групи. Участниците преминават през нивата със запазване на състава на групата. Изградените доверие, общ професионален език и модели на взаимодействие се използват при следващите, по-сложни задачи.

Учене чрез опит и анализ на опита. Кратките лекционни части се съчетават с практически задачи, дискусии и симулации. Разборът проследява основанията за решенията, направените допускания и влиянието на индивидуалното поведение върху общата работа.

Защитена професионална среда. Обучението осигурява условия за проверка на подходи, обсъждане на затруднения и учене от грешки без унижаване или злепоставяне. Преподавателите управляват груповия процес и обмена на знания между различните професии.

Продължаваща подготовка. Присъствените обучения се свързват със самостоятелна работа със специализирана литература, съдебна практика, тестове и ресурсите на електронния Самообучител по детско правосъдие.

Организация и оценка

Размер на групата: 20–25 участници в мултидисциплинарен състав.

Продължителност: основен цикъл от три тридневни обучения с общ обем 50 учебни часа. Допълнителните профилни модули се организират според заявените потребности.

Периодичност: последователно провеждане на нивата с ориентировъчен интервал от 6–8 месеца. Конкретният график се съгласува с възложителя.

Преподавателски екип: специалисти с правна и психологическа компетентност и опит в изследването на съдебната практика, работата с деца и интерактивното обучение на възрастни. Допълнителни експерти се включват според профилната тема.

Оценяване: предварително установяване на потребностите и самооценката на участниците, наблюдение на практическото представяне, обратна връзка след всяко ниво и проследяване на приложението на усвоеното в професионалната работа.

Обученията се организират по заявка на институции, професионални организации и мултидисциплинарни екипи. Конкретната програма се разработва според професионалния състав, опита и потребностите на групата при запазване на последователността и методологическите принципи на тристепенния модел.

Повече за ефективността на модела тук

14 Ноември 2026